

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Historyczne Armii Krajowej
oraz Wojskowa Służba Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl, www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Zal. kalendarz 2012 A. Rojewska
Opr. kalendarz X 2013. B. Rojewski

SZP 24Z AK
Powstanie W.
Batalion Łódka

Adres

03-140 89-44

BORKIEWICZ-Celińska
Anna

ps. "J2a" Hanke Skrzyńska
zam. Celińska

4184/10

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

4184/WSK

Borkiewicz Anna

z. m. Celińska

1./1. Relacja ✓

1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

1/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5. Inne

IV. Korespondencja —

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : ✓ 3

VI. Fotografie —

I/1. Relacja.

- Relacja osobista Anny Borkiewicz - Celińskiej zamienkovej w Warszawie. Bez daty pnestania. Ostatnia zmienkovaná data: 5. IV. 2005 r. "Zloty medal "za zasługi dla dobroći Kraje". Druk komputerowy A-4, k. 7, s. 7. Podpis własny i zony relatoru (kserokopia).

dr Anna Borkiewicz – Celińska

ul. Odkryta 29d m 22

03-140 Warszawa

tel. 22 409 30 64

zobaczyć ten

Relacja o mojej służbie wojennej odbytej w latach 1939-1945

I. Dane osobowe:

1. Borkiewicz (25.VIII.1956 Borkiewicz – Celińska) Anna Zofia

1a. „Iza”, „Hanka Skrzynekowa”

1b. – *nie używam*

2. 11.XI.1921r. Jabłonna, pow. Warszawski

3. Adam Józef, Zdzisława Janina Switalska

Ojciec – wojskowy służby stałej (przed wojną ppłk, mianowany w czasie wojny płk, historyk wojskowości, przed wojną dyrektor Muzeum Józefa Piłsudskiego w Belwederze).

Matka – opiekunka rodziny, członek Wojskowej Służby Kobiet i organizacji Rodzina Wojskowa.

Siostry: Jadwiga (ur. 1924r.), Maria (ur. 1929r.)

4. ^{03 - 140} Warszawa, ul. Odkryta 29d m 22, tel. 22 409 30 64

II. Dane środowiskowe przedwojenne:

W czerwcu 1939r. ukończyłam Gimnazjum i Liceum im. J. Słowackiego w Warszawie (Matura Liceum Przyrodniczego). W niższych klasach gimnazjalnych należałam do ZHP, a w liceum do PWK.

III. Udział w kampanii wrześniowej:

Nie brałam udziału.

IV. Życiorys cywilny w latach 1939-1947, ujęty krótko:

W okresie 1939-1940 (jesień) mieszkaliśmy jeszcze w Belwederze, to znaczy moja Matka, dwie młodsze siostry oraz nasza pomoc domowa Felicja Butkiewicz, która nie mogła wrócić do swego miejsca zamieszkania w Suwałkach.

Ojciec mój 5 września dostał rozkaz przenoszący go do obrony Lwowa.

Po kapitulacji Niemcy wprowadzili się do Belwederu, zajęli część prawego skrzydła. Główna część pałacu została na razie nienaruszona. Wrócili wówczas niektórzy pracownicy Muzeum, wśród nich Wanda Gertz oraz dr Józef Kluss. Ojciec mój był wówczas internowany na Węgrzech, opiekę nad muzeum objął ppłk. Wacław Lipiński. On wówczas oraz dr Kluss oprowadzali oficerów niemieckich po Belwederze. Jednak nadzieje na „przetrwanie” muzeum okazały się płonne. W październiku zapadła decyzja, że należy muzeum zlikwidować.

Zbiory belwederskie zostały w ciągu najbliższych tygodni przetransportowane do Muzeum Narodowego. My, to znaczy Matka moja z córkami i pomocą domową pozostałyśmy w Belwederze aż do jesieni roku 1940.

W okresie tym Niemcy kilkakrotnie proponowali nam mieszkanie zastępcze; przy oględzinach tegoż okazywało się jednak, że jest to mieszkanie komuś zabrane – i Matka moja odmawiała. Pod koniec roku 1940 Niemcy uznali, że musimy się jednak wyprowadzić. Wyprowadziliśmy się do Pyr, do naszych krewnych, pozostawiając meble w Warszawie.

Pod koniec 1941r. wrócił do kraju – oczywiście nielegalnie – mój Ojciec. Zamieszkał w Warszawie.

W okresie 1941-1942, chcąc mieć jakiś zawód, ukończyłam Szkołę Sekretarek, z wynikiem celującym.

Od końca 1942r. do lata 1944 pracowałam zarobkowo w firmie kuśnierskiej „Aleksander Zajkowski. Futra i lisy” Al. Jerozolimskie 17. Jesienią 1945r. rozpoczęłam studia na Uniwersytecie Warszawskim, na Wydziale Historycznym, jednocześnie pracując w Bibliotece Narodowej, w Dziale Druków Nowszych. W roku 1946 przestałam tamże pracować, ponieważ otrzymałam stypendium Wydziału Nauki Ministerstwa Oświaty.

V. Przebieg służby żołnierskiej w latach 1939-1945, ujęty szczegółowo:

Do tajnej organizacji – była to Służba Zwycięstwa Polski – wstąpiłam jesienią 1939r. Mieszkałyśmy wówczas – my trzy siostry, nasza Matka i nasza pomoc domowa jeszcze w pałacu belwederskim. Niemcy mieli swą siedzibę w prawym skrzydle, przy wejściu na teren pałacu stała warta niemiecka.

Któregoś dnia zauważyłam, że jakiś cywil – chyba Polak – tłumaczy coś wartownikowi. Za chwilę witałyśmy serdecznie kolegę Ojca – ppłk Bronisława Patlewicza. Rozmawiał z naszą Matką, i za chwilę – ku mojej wielkiej radości – otrzymałam propozycję pracy w konspiracji. A więc życie okazało się znów sensowne. Organizacja do której weszłam, zwała się Służba Zwycięstwa Polski. Otrzymałam szczegółowe instrukcje i odtąd ppłk Patlewicz był u nas częstym gościem. Dostał od Niemców przepustkę jako nasz krewny. Często obserwowałam przez okno, jak wartownik niemiecki grzecznie salutuje mojego szefa. Ha, ha!

Praca moja jako łączniczki w SZP trwała do końca roku 1941, następnie ppłk Patlewicz dostał przydział poza Warszawą. Ja zaś spotkałam niespodziewanie p. Wandę Gertz, która zaproponowała mi służbę w „Dysk’u” („Disk”) – kobiecym oddziale wchodzącym w skład oddziału dywersyjnego AK „Broda 53”. W „Disk’u” weszłam w skład sekcji minerek, których dowódcą była Monika Marynowska. Do zadań naszych, oprócz szkolenia, należały drobne,

na razie, prace dywersyjne, a jeszcze częściej współudział w pracach dywersyjnych oddziałów męskich – najczęściej było to przeprowadzenie rozpoznania. Niektóre z nas otrzymały rozkaz ukończenia kursów samochodowych Prylińskiego. Przyznaję ze smutkiem, że będąc jedną z niewielu najmłodszych członkiń „Dysk’u” bardzo rzadko bywałam dopuszczona do akcji. Obowiązywało mnie przede wszystkim intensywne szkolenie oraz, od czasu do czasu, rozpoznanie do mających się odbyć akcji. Przez cały okres członkostwa w oddziale „Disk” pracowałam także w łączności oddziału warszawskich Grup Szturmowych (późniejszego batalionu „Zośka”).

Mianowicie od początku 1942r. do lipca 1944 pracowałam jako ekspedientka w sklepie „Aleksander Zajkowski. Futra i lisy” Al. Jerozolimskie 17. W czasie wojny w sklepie tym sprzedawano tylko skromne futra ze zrebaków i tylko na kartki i tylko wojskowym Niemkom. (faktyczny handel cennymi futrami odbywał się w mieszkaniu właściciela, znajdującym się vis à vis sklepu.) Angażując mnie jako ekspedientkę do pracy w sklepie, właściciel tegoż słusznie wyczuł, że do handlu nie mam smykałki. A więc nie groziło niebezpieczeństwo, że będę handlowała na własną rękę „na lewo”. A o innych niebezpieczeństwach właściciel sklepu nie miał zielonego pojęcia. Tymczasem w sklepie trwał nieprzerwany ruch. Wchodziły i wychodziły łączniczki, spotykali się – jako wygodnym miejscu kontaktowym – dowódcy. Aż dziw brał, że taki ruch nie budził podejrzeń nieprzyjaciela. Myślę, że znakomitą osłonę tegoż ruchu stanowiły wojskowe Niemki, które tutaj właśnie mogły nabyć „na kartki” wymarzone futro. Dopiero na początku lipca 1944 koledzy z „Zośki” zauważyli grajka ze skrzypcami siedzącego blisko wejścia do sklepu. Znanego obserwatora Gestapo. Zażądali,

żebym zawiadomiła właściciela, że zachorowałam i że w ciągu następnych tygodni nie przyjdę do pracy. Tak się też stało.

W czasie Powstania brałam udział w działaniach „Disk'u” (m.in. odbieranie zrzutów na Cmentarzu Żydowskim, przeprowadzane pod silnym ostrzałem niemieckim), a w drugiej połowie sierpnia otrzymałam pozwolenie na przejście do batalionu „Zośka” jako łączniczka dowódcy kompanii „Rudy” – Andrzeja Romockiego „Morro”. Służbę tę pełniłam dwa tygodnie. Ranna w głowę, w lewą pierś i w kręgosłup przeszłam z rannymi kanałami do Śródmieścia, gdzie przeleżałam w szpitalu na ul. Noakowskiego do końca Powstania. Wyszłam z Warszawy z ludnością cywilną.

W konspiracji (w AK) zaangażowani byli mój ojciec i moje siostry.

VI. Przebieg służby w formacjach zagranicznych:

Nie uczestniczyłam.

VII. Przebieg działalności w tajnych organizacjach 1945-1947:

Nie działałam.

VIII. Działalność polityczna i społeczna:

Nie uprawiałam.

IX. Przebieg służby w I i II Armii Wojska Polskiego:

Nie należałam.

X. Życiorys powojenny:

Po wojnie, Ojciec mój (po ujawnieniu) zaczął pracować w Bibliotece Narodowej, mianowany kustoszem Oddziału kartograficznego. Ja rozpoczęłam studia na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego i również pracowałam w Bibliotece Narodowej, w Dziale Druków Nowszych ucząc się katalogowania. Po roku uzyskałam stypendium Ministerstwa Oświaty i mogłam porzucić pracę zarobkową. Otrzymaliśmy z Rodzicami małe mieszkanie (pokój z kuchnią i łazienką, na ul. Tamka) i tam zamieszkaliśmy: Rodzice i ja z najmłodszą siostrą (średnia siostra

wyszła za mąż i wyjechała z Warszawy). W latach 1949-1950 miały miejsce aresztowania wśród kolegów z batalionu „Zośka”. Ja również zostałam aresztowana w sierpniu 1950r. Byłam już po zdaniu egzaminu magisterskiego i rozpoczęłam pracę w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Oddziale Kartograficznym.

W więzieniu śledczym siedziałam około roku, poczem, po wyroku skazującym mnie na 7 lat więzienia, zostałam przewieziona do więzienia w Fordonie. Tam siedziałam do końca 1953, poczem zostałam wypuszczona „warunkowo”. Powodem tego był mój zły stan zdrowia: w czasie Powstania Warszawskiego byłam ciężko ranna, m.in. w głowę, co spowodowało padaczkę pourazową. Jako zwolniona „warunkowo” zostałam pozbawiona możliwości pracy. Chodziłam od instytucji do instytucji, bez skutku. Ponieważ Ojciec mój był wówczas – przedwcześnie – na emeryturze, stan rodziny był ciężki. Wtedy to jeden z profesorów, prof. Adam Wolff zaproponował mi współpracę przy opracowywaniu do wydania średniowiecznych ksiąg miejskich Warszawy. Wprawdzie specjalizowałam się w historii najnowszej (tytuł mojej pracy magisterskiej: „Działania Langiewicza przed dyktaturą”), ale wyróżniałam się na ćwiczeniach z paleografii, które prowadził tenże profesor. I tak zostałam mediewistką i gdy sytuacja polityczna w Polsce się zmieniła, zaproponowano mi pracę w Polskiej Akademii Nauk, początkowo w Instytucie Historii Kultury Materialnej (w roku 1968 obroniłam tam pracę doktorską pt. „Osadnictwo ziemi ciechanowskiej w XV w.”), a od roku 1971 w Instytucie Historii. Moim głównym zadaniem było opracowywanie Słownika Historyczno – Geograficznego Mazowsza w Średniowieczu. W latach 1980 – 2000 został wydany opracowany przez mnie 4-tomowy słownik dotyczący województwa płockiego.

Niezależnie od pracy w Instytucie Historii PAN zajmowałam się historią najnowszą. W roku 1990 wyszła w druku moja praca „Batalion »Zośka«” (Warszawa 1990, Państwowy Instytut Wydawniczy), za którą otrzymałam od Towarzystwa Miłośników Historii w Warszawie „Dyplom Honorowy” jako za „wybitną pozycje wśród varsavianów okresu 1989-1990”.

W okresie pracy naukowej byłam członkiem Towarzystwa Miłośników Historii.

W roku 1982 (01.IX) przeszłam na emeryturę.

17 listopada 2006r. otrzymałam Dyplom Jubileuszowy przyznany mi przez THM (w dniu stulecia TMH).

Będąc na emeryturze wielokrotnie udzielałam informacji i pomocy osobom zajmującym się naszą walką w okresie II-ej wojny światowej.

Anna Botwinowa Celinska

II. Materiały uzupełniające relogię:

- "Odznaczenia, odznaki i honorowe dyplomy"
Druk komput. datowany 5. IV. 2005. Podpis
własnoręczny relatorki. Kserokopia A-4,
u. l. s. l.

Anna Borkiewicz – Celińska

Odnaczenia, odznaki i honorowe dyplomy

- Armia Krajowa, Dowództwo Zgrupowania „Radosław”
Odnaka pamiątkowa za udział w walkach powstańczych od 1 sierpnia do 2 października. Zaświadczenie nr 503, Warszawa 1979.
- Krzyż Walecznych po raz I.
Zaświadczenie nr DK – 06 383/W.
- Medal za Warszawę 1939 -1945, 23.III.1973.
- Medal Zwycięstwa i Wolności 1945 (1973).
- Zasłużony dla Warszawy
Legitymacja nr 625/05, Warszawa 31.III.2005.
- Warszawski Krzyż Powstańczy nr 14-82-58 K
Warszawa 13.I.1982
- Krzyż Armii Krajowej nr 27376
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
nr 1761-80-6, Warszawa 10.IX.1980.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
Legitymacja nr 039
- Odznaka Honorowa ZIW nr 23/73, 8.III.1978.
- Odznaka weterana walk o niepodległość
nr 535295/29102, Warszawa XII.1996
- Odznaka b. żołnierzy baonu „Zośka” nr 119, Warszawa 31.VIII.1969
- Dyplom honorowy przyznany przez Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie za monografię „Batalion Zośka”, wybitną pozycje wśród varsavianów okresu 1989-1990
- Dyplom honorowy Kawalera Orderu Polonia Mater Nostra Est za szczególne zasługi dla Narodu i Państwa Polskiego w dziedzinie historii... przyznany przez Społeczną Fundację pamięci Narodu Polskiego, 11.XI.2004r.
- Złoty medal „Za zasługi dla obronności kraju”
nr 49-2005-7, dn. 05.IV.2005r.

Anna Borkiewicz Celińska
12

i

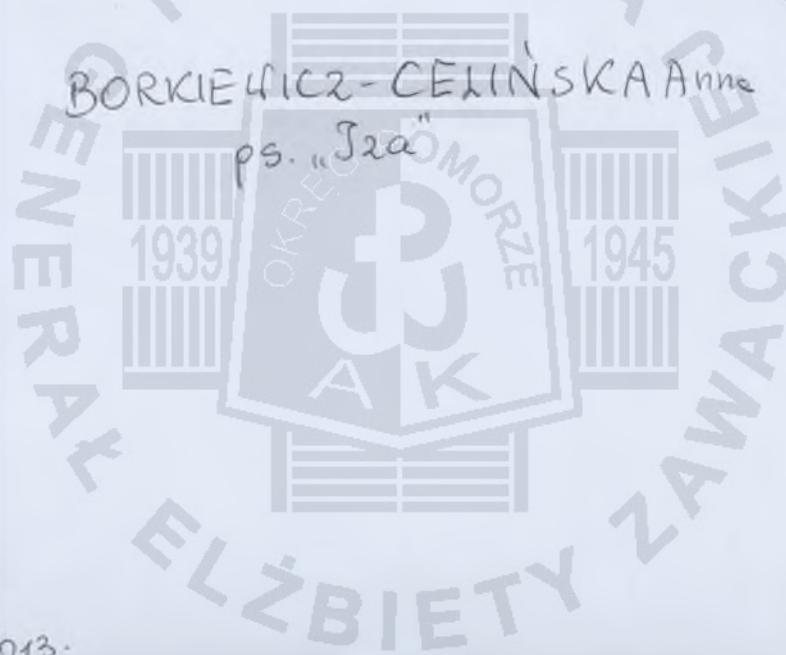
T. 4184/USK

242-AK
Warszawa

4. ćziarke
po 1945r.

BORKIEWICZ-CELIŃSKA Anna

ps. "Iza"

B. Rojek 2013.

i

T. 4184/WSK

AK
U-40
urząd
po 1945r.

BORKIEWICZ-CELIŃSKA Anna

ps. „Hanka”, „Jza”, „Hanka-Słomkowska”

Urodz. 11. XI. 1928 w Jabłonnie pow. warszawskie
Po walkach, jakie prowadziła w Powst. Warsz.
arenowa wraz z grupą koleżanek z batalio-
nem „Dośka” w r. 1945. Skazana na 7 lat
więzienia w Fordonie, dzięki ewaluacji
stanu zdrowia została zwolniona z więzienia
po czasie w głośnym i uciążliwym postępowaniu, w r. 1953.

B. Rojek 2013.

T. 4184/4SK

A.K.
W-w

BORKIEWICZ-CELIŃSKA Anna

ps. „Iza
ortomkini” plutony dywersyjnego

„Izernoić, Sabotaż, Dywersja.”

Kobiety w A.K.

Londyn 1985 s. 220, 222, 224, 232

bk. 97

BORKIEWICZ - Celińska 4184 WSK	
nr teczki	specyfikacja
Anne	Batalion Żołnierzy
nazwisko, imię /hasło/	armia
Borkiewicz	
nazwisko panięskie	data i miejsce rozpoczęcia służby
Celińska 1939	stopień wojskowy
nazwisko po mężu /z datą zmiany/	M. XI. 1921 Jabłonna pow. G-tk
	data i miejsce urodzenia
Józef, Zdzisław Smitalski	
imiona rodziców, nazw. pan. matki	data i miejsce śmierci
obecny adres	źródła i inne zapisy

T. 4184/WSK

SZP ZWZ
AK
Powstanie
W-wollie

BORKIEWICZ - Celiniska Anna
ps. "Iza" "Hanka Skrzypkowska"
zem. Celiniska

Vi Fotografie

1. zdj. Ksero, 1943r. szt. 1
2. zdj. Ksero, 1960r. szt. 1

2. Świtaj 2014r. oprac. arch.

1. WSK
Jesli osobowe

2. T. 4184/WSK

3. Ksenokopie

4.

5. BORKIEWICZ
celistka
Arka

6.

7.

8. Uwagi: Ksenokopie

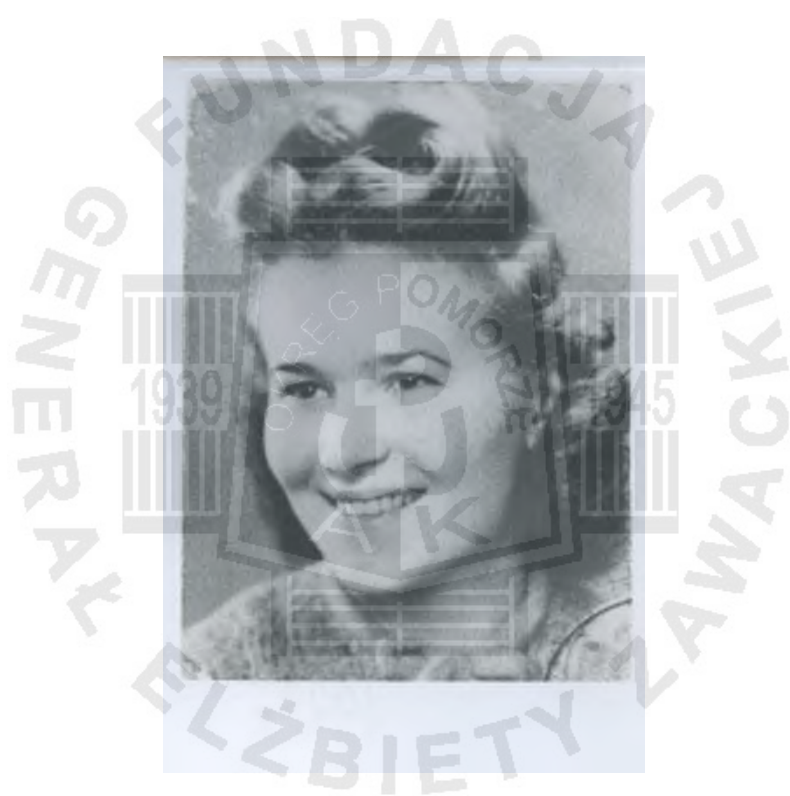

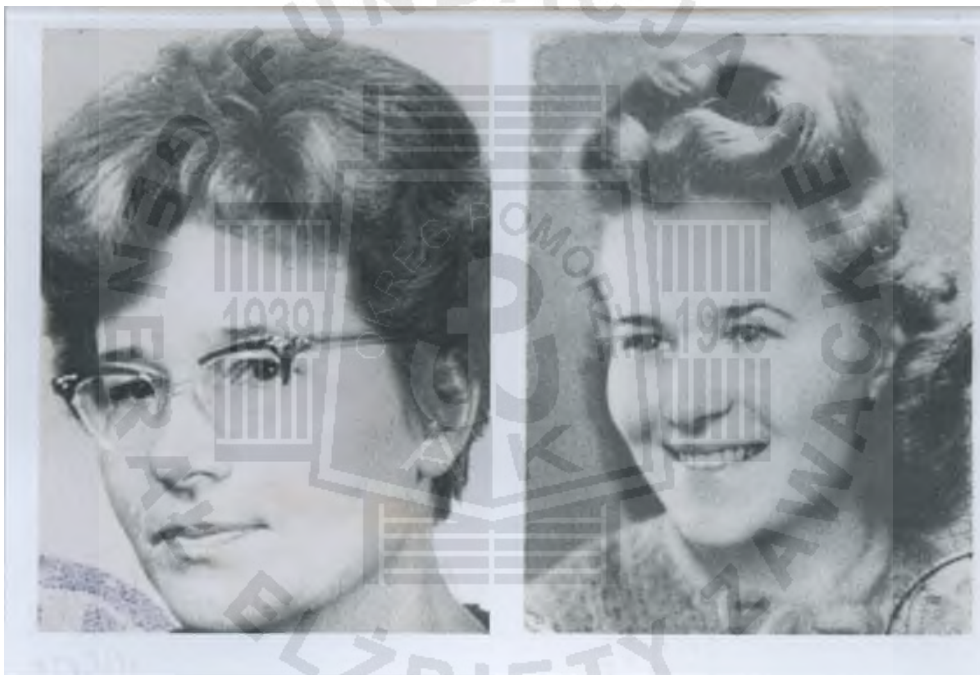
1960 r.

1943 r.

BORKIŃCZY - Celińska Anna

